

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
Одељење за ратне
злочине
Кж1-По2 3/21
7.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судија Раствка Поповића, председника већа, Наде Хаци-Перић, др Миодрага Мајића, Александра Вујићића и Милене Рашић, чланова већа, уз учешће вишег саветника Мирјане Јанковић Недић, записничара, у кривичном поступку против окривљеног Желька Будимира, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, одлучујући о жалбама Тужиоца за ратне злочине и бранилаца окривљеног Желька Будимира, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др Александра Тодоровића, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2.бр.2/2020 од 23.02.2021. године, у седници већа одржаној дана 07.10.2021. године, већином гласова, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе Тужиоца за ратне злочине и бранилаца окривљеног Желька Будимира, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др Александра Тодоровића и пресуда Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2.бр.2/2020 од 23.02.2021.године, ПОТВРЂУЈЕ.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2.бр.2/2020 од 23.02.2021. године окривљени Желько Будимир оглашен је кривим због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, за које је применом наведених законских прописа и одредби члана 5, 33, 38, 41, 42 и 43 КЗ СРЈ осуђен на казну затвора у трајању од 2 (две) године. Истом пресудом, а на основу одредбе члана 258 став 4 ЗКП оштећени Але Штркоњић упућен је на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева. На основу одредбе

члана 264 став 4 ЗКП окривљени Жељко Будимир ослобођен је дужности плаћања трошкова кривичног поступка, тако да исти падају на терет буџетских средстава суда.

Против наведене пресуде жалбе су изјавили:

-Тужилац за ратне злочине, због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Апелациони суд у Београду усвоји жалбу, те након одржаног претреса у смислу одредбе члана 449 став 1 ЗКП, преиначи првостепену пресуду тако што ће окривљеног Жељка Будимира осудити и за радњу која се односи на учествовање у убиству на начин како му је стављено на терет, те га осудити на строжу казну затвора,

-браниоци окривљеног Жељка Будимира, адвокат Драган Тодровић и адвокат др Александар Тодоровић, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и повреде кривичног закона, са предлогом да Апелациони суд у Београду преиначи побијану пресуду тако што ће одбити оптужбу, истовремено захтевајући да заједно са окривљеним буде обавештен о седници већа другостепеног суда.

Тужилац за ратне злочине поднео је одговор на жалбу бранилаца окривљеног, са предлогом да Апелациони суд у Београду одбије као неосновану жалбу браниоца окривљеног, а да жалбу тужиоца за ратне злочине усвоји и донесе одлуку у смислу жалбеног предлога тужиоца.

Тужилац за ратне злочине је, у поднеску Ктж.бр.5/21 од 07.06.2021. године предложио да Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине усвоји жалбу тужиоца за ратне злочине, а да жалбу бранилаца окривљеног одбије као неосновану.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине одржао је седницу већу у присуству заменика тужиоца за ратне злочине, Ивана Марковића, окривљеног Жељка Будимира и његових бранилаца, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката Милане Радивојша, по заменичком пуномоћју за адвоката др Александра Тодоровића, на којој је размотрој списе заједно са побијаном пресудом, коју је испитао у смислу одредбе члана 451 став 1 ЗКП, у оквиру основа, дела и правца побијања који су истакнути у жалбама, па је по оцени жалбених навода и предлога, нашао:

-жалбе су неосноване.

Жалбом бранилаца окривљеног Жељка Будимира, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др Александра Тодоровића побија се првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 2 тачка 1 ЗКП, тако што се истиче да је првостепена пресуда заснована на доказима који су прибављени супротно одредбама ЗКП и то изјавама осуђених Предрага Бајића и Младенка Вртунића, датих на главном претресу, који су осуђени као саизвршиоци кривичног дела које се окривљеном Жељку Будимиру ставља на терет, а у овом кривичном поступку су саслушани као сведоци, као и на изјави осуђеног Предрага Бајића датој пред Кантоналним тужилаштвом дана 08.05.2014. године, након потписивања споразума о признању кривичног дела. Надаље се у жалби бранилаца окривљеног истиче да је

првостепени суд погрешно поступио када је одбио предлог одбране да се из списка издвоје изјава осуђених дате на главном претресу, као и изјава осуђеног Предрага Бајића дата пред Кантоналним тужилаштвом 08.05.2014. године.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, изнети жалбени наводи су неосновани, с обзиром да је записник о саслушању Бајић Предрага у својству сведока пред Кантоналним тужилаштвом Унско-Санског кантона од 08.05.2014. године у поступку против окривљеног Жељка Будимира, законит доказ, јер је исказ који је Бајић Предраг дао у својству сведока дат на законит начин у свему по одредбама ЗКП. Самим тим, првостепени суд је правилно поступио када је одбио предлог бранионаца окривљеног Жељка Будимира, адвоката Драгана Тодоровића да се из списка издвоји записник о саслушању наведеног сведока.

Надаље се жалбом бранилаца окривљеног Жељка Будимира побија првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 2 тачка 2 ЗКП, тако што се истиче да између онога што се наводи у разлозима пресуде о садржини записника о исказу оштећеног Алета Штркоњића и самог записника постоји знатна противречност која се односи на опис извршиоца предметног кривичног дела, јер лице за које оштећени тврди да је Жељко Будимир, по физичком изгледу и телесној конституцији не одговара овде окривљеном. С тим у вези, бранионаци указују на исказ оштећеног са главном претресу у којем је описујући извршиоца предметног кривичног дела, овде окривљеног Жељка Будимира, дао опис који не одговара изгледу окривљеног, већ неког другог извршиоца, при чему је вршио поређење конституције тог лица у односу на сопствену конституцију. Бранионаци окривљеног у жалби такође истичу да је препознавање, извршено супротно закону, како оном који је важио у време предузимања радњи, тако и важећем ЗКП Републике Србије, јер из списка произлази да на записнику о препознавању лица, пре показивања фотографија, оштећени није дао опис окривљеног Жељка Будимира, нити је указао на било коју карактеристику по којој би могао препознати окривљеног.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, изнети жалбени наводи су неосновани, с обзиром да је првостепени суд из садржине записника о препознавању особа, као и фотодокументације Управе полиције, Унско-Санског кантона МУП БиХ – Бихаћ, од 01.10.2010. године, утврдио да је оштећени Але Штркоњић на записнику пре извршене радње препознавања описао лица која су ушла у његову кућу критичном приликом, наводећи да је први био Предраг Бајић, син Петра, старости око 25 година, у цивилној одећи, да је имао црну косу, дугуљасто лице и већи нос који је био кукаст и танак, да је други био Младенко Вртунић, син Богдана, старости око 25 до 28 година, да је био у војничкој шареној униформи, на ћелаво ошишан, те да је трећи био Жељко Будимир, син Драгана и мајке Милене, старости од око 24 године, да је био у цивилној одећи, да је у рукама имао велику пушку звану "Пумпарица" да му је отац био токар, те да је радио у ДОО "Шума транспорт" у Кључу. Такође је naveо да је Жељка Будимира познавао од детињства, јер је станововао у његовом комшилуку код деде и бабе, Бокан Драге, дајући и податке о томе где је касније станововао отац окривљеног, односно да је Драган, Жељков отац добио касније стан и станововао у небодеру у Кључу.

Приликом вршења препознавања и идентификације особа осумњичених да су учиниле кривично дело ратни злочин против цивилног становништва на штету Фатиме Штркоњић и Фате Колић у ноћи 21.11.1992. године у Кључу, у показаном низу од 10 фотографија, међу којима је била и фотографија окривљеног Жељка Будимира, означена бројем 4, оштећени Але Штркоњић је са сигурношћу указао на фотографију окривљеног Жељка Будимира као лице које је било критичном приликом у његовој кући и предузело радње за које је овом пресудом оглашен кривим. Такође је са сигурношћу указао и на фотографију број 5, на којој се налази Предраг Бајић, син Петра, као и на фотографију број 10, на којој је Младенко Вртунић, син Богдана.

Насупрот жалбеним наводима браниоца окривљеног Жељка Будимира, исказ оштећеног Алете Штркоњића у погледу идентитета учинилаца предметног кривичног дела је јасан и недвосмислен, јер оштећени, и поред чињенице да је био изричит да познаје лица која су насиљно ушла у његову кућу, вршио и препознавање путем фотографија дана 01.10.2010. године, где је између 10 показаних фотографија препознао извршиоце предметног кривичног дела, окривљене Жељка Будимира, Предрага Бајића и Младенка Вртунића.

Оспоравајући кредитабилитет исказа оштећеног Алете Штркоњића, браниоци окривљеног истичу да је немогуће да оштећени на црно белој фотографији број 4 препозна окривљеног Жељка Будимира када на тој фотографији има црну косу, указујући да је приликом испитивања путем видео конференцијске везе са Кантоналним судом у Бихаћу на главном претресу дана 20.06.2018. године оштећени описао окривљеног Жељка Будимира, наводећи да је плав “блонд”, између плавог и “блонд”, да је висине до 180 цм и тежине до 70 кг., а када су му показане исте ове фотографије, оштећени није препознао окривљеног Жељка Будимира, нити лица која су критичном приликом била у његовој кући и предузела радње за које су оглашени кривим.

С тим у вези, првостепени суд је имао у виду да је оштећени Але Штркоњић у време када је испитиван на главном претресу дана 20.06.2018. године имао 76 година, да његово испитивање одвијало посредством видео конференцијске везе, а нарочито да је оштећени том приликом истакао да су му фотографије нејасне, мутне и да слабије види, с обзиром на своје године, да су фотографије које су му показане у просторији полиције 01.10.2010. године тада биле јасније и могло се детаљније видети, а самим тим и препознати актери догађаја.

Оштећени Але Штркоњић није се суочавао са окривљеним Жељком Будимиром, али се окривљени Жељко Будимир на наведеном главном претресу приликом испитивања оштећеног, истом обратио речима “Господине Штркоњићу, ја сам Жељко Будимир, да ли се познајемо?”, на шта је оштећени одговорио “Ја Вас познајем као дечака и као момка и тако дебела нисам Вас знао”, с обзиром да је том приликом оштећени Али Штркоњић, обраћајући се окривљеном Жељку Будимиру био уверљив у тврђњи када му је категорично рекао, „био су у мојој кући”, првостепени суд је у директној комуникацији оштећеног са окривљеним био у могућности да се увери у истинитост навода оштећеног Алете Штркоњића да је окривљени Жељко Будимир извршилац предметног кривичног дела.

Осим наведеног, првостепени суд је имао у виду да је оштећени Але Штркоњић још 14.08.2007. године, дакле, три године пре препознавања путем фотографија, у свом исказу био јасан и децидан у погледу идентитета лица која су критичном приликом предузела радње извршења предметног кривичног дела у односу на њега и чланове његове породице, а потом је на основу наредбе Кантоналног тужиоца вршио препознавање и путем фотографија дана 01.10.2010. године, где је између 10 предочених фотографија са сигурношћу на црно белој фотографији означеном са бројем 4. препознао окривљеног Желька Будимира, кога је упамтио и препознао по лицу, јер га је виђао и познавао од раније.

Исказ оштећеног поткрепљен је и фотодокументацијом у списима, где се на фотографији број 29, која се налази на страни 231/29 истражног списка види да оштећени показује кућу где је у његовом комшију становао деда окривљеног Желька Будимира, код кога је окривљени долазио и где га је оштећени виђао, а такође је показао куће и остале двојице осуђених лица.

Имајући у виду све наведено, жалбени наводи бранилаца окривљеног Желька Будимира којима се оспорава закључак првостепеног суда у погледу идентитета овог окривљеног као извршиоца предметног кривичног дела, за овај суд су неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим, јер је првостепени суд за такав закључак у образложењу побијане пресуде навео довољно јасне, логичне и аргументоване разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Чињеница да је оштећени Але Штркоњић погрешно навео име мајке окривљеног Желька Будимира називајући је Милена, уместо Невенка, на чему се у жалби бранилаца окривљеног инсистира, када се жели представити да окривљени није лице које је предузело радње извршења кривичног дела на штету оштећеног, по оцени овог суда није од таквог значаја да би довела у питање веродостојност исказа оштећеног, како је правилно закључио и првостепени суд.

Да је критичном приликом у кући оштећеног био окривљени Желько Будимир, заједно са Предрагом Бајићем и Младеном Вртунићем потврђују и сведоци Шефик Штркоњић, Џемал Керановић и Едхем Хасанбеговић који имају посредна сазнања о предметном догађају.

Наиме, сведок Шефик Штркоњић је био изричит у тврђи да му је његов брат Але Штркоњић, рекао да су га напала три човека и то Желько Будимир, Предраг Бајић и Младенко Вртунић, али да то никоме не говори, јер би их могло коштати живота. Такође је навео да је приликом посете свог брата у болници видео да има замотану леву руку и леву ногу, као и да има повреде по глави и неколико расекотина.

Сведок Џемал Керановић је тврдио да је након одласка оштећеног Алете Штркоњића, чуо да су критичном приликом злочин починили окривљени Желько Будимир, Предраг Бајић, Младенко Вртунић, а сведок Етхем Хасанбеговић је тврдио да је наредног јутра сазнао шта се критичном приликом догодило, те да га је, када је оштећени Але Штркоњић отишао из Кључа у Бањалуку, позвала рођака Ениса Хасанбеговић, која је живела у Бањалуци, и упозорила га да се он и његова породица чувају својих комшија и то Желька Будимира, Предрага Бајића и Младенка Вртунића,

јер јој је Але Штркоњић саопштио да су они извршили предметно кривично дело.

Надаље се у жалби бранилаца окривљеног Желька Будимира истиче да су разлози наведени у побијаној пресуди у погледу наношења повреде и рана на телу оштећеног, супротни садржини записника о саслушању вештака др Мирослава Ракочевића, јер је првостепени суд на страни 32 пресуде навео да је прегледом оштећеног вештак констатовао укупно пет ожилјака наводећи да се ради о тешким телесним повредама, што се потврђује записником о саслушању вештака Кт.бр.166/97-РЗ од 05.10.2010. године, које је обављено у присуству оштећеног и Кантоналног тужиоца, али да првостепени суд не констатује чињенице да је оштећени Але Штркоњић вештаку описао не само механизам повређивања него и да је дао имена лица која су му нанела сваку од описаных повреда, назначавајући које повреде је задобио од Вртунића ножем, а које од ударца које је задавао Бајић. По мишљењу бранилаца, првостепени суд је овај део изјаве вештака погрешено оценио као супротан одредбама ЗКП, сматрајући да наводи оштећеног дати вештаку приликом вештачења нису у складу са законом.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, наспрот изнетим жалбеним наводима бранилаца окривљеног Желька Будимира, првостепени суд је у побијаној пресуди правилно ценио налаз и мишљење вештака др Мирослава Ракочевића, при чему је имао у виду је оштећени вештаку навео да је критичном приликом нападнут од стране две мушки особе и то Предрага Бајића званог "Гаги" и Младенка Вртунића, а који наводи дати вештаку, према правилном закључку првостепеног суда, су ирелевантни код несумњиво утврђене чињенице да је оштећени у свим својим исказима датим пред надлежним државним органима, а нарочито у исказу од 14.08.2007. године, који је дат три године пре обављеног вештачења, када му је памћење било свежије, био изричит у тврдњи да су он и његова породица нападнути од стране три мушки особе и то Желька Будимира, Предрага Бајића и Младенка Вртунића.

Побијајући првостепену пресуду због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, жалбом бранилаца окривљеног Желька Будимира оспорава се оцена суда о изведенем доказима, тако што се истиче да тужилаштво током поступка није понудило доказе на основу којих би се ван сваке разумне сумње утврдило да је окривљени извршио предметно кривично дело за које је оглашен кривим У жалби бранилаца посебно се указује да су сви докази које је тужилаштво понудило по својој природи посредни докази, те да начело непосредности захтева да се докази на којима се заснива пресуда изведу непосредно пред судом који доноси одлуку, као и да се окривљеном и његовим браниоцима омогући да такве доказе побијају непосредно пред судом током њиховог извођења. С тим у вези, браниоци у жалби инсистирају на доказима који су изведени непосредно у овом поступку, који указују да окривљени Желько Будимир није предузео радње које му се стављају на терет, као и да критичном приликом није био у насељу Рејзовићи, општина Кључ, које је према наводима оптужног акта место извршења предметног кривичног дела. Надаље се у жалби браниоца износи сопствена анализа изведених доказа другачија од оне коју је навео првостепени суд у образложењу побијане пресуде, при чему се посебно оспорава оцена исказа оштећеног и указује на разлике у исказима оштећеног у погледу броја лица која су учествовала у извршењу предметног кривичног дела. Такође се истиче да је исказ оштећеног у супротности са исказима сведока који су се изјашњавали о својим

посредним сазнањима везано за учиниоце предметног кривичног дела, те да се на основу оваквих доказа не може засновати осуђујућа пресуда. У жалби бранилаца окривљеног даље се наводи да првостепена пресуда није могла бити заснована на исказу сведока Бајић Предрага који је дат пред Кантоналним тужилаштвом Босне и Херцеговине, Унско-Санског кантона дана 08.05.2014. године, већ на исказу овог сведока који је непосредно испитан на главном претресу, јер је тај исказ поткрепљен исказом његовог брата, сведока Предрага Бајића.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, неосновано се жалбом бранилаца окривљеног Жељка Будимира оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, јер је првостепени суд чињенично стање ближе описано у изреци побијане пресуде правилно и потпуно утврдио на основу изведених доказа наведених у образложењу побијане пресуде, које је ценио како појединачно, тако и у међусобној повезаности и у склопу одбране окривљеног, дајући за своја чињенична и правна утврђења из изреке доволно јасне и аргументоване разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Тако је првостепени суд правилно утврдио да је окривљени Жељко Будимир за време унутрашњег немеђународног оружаног сукоба на територији Републике Босне и Херцеговине, који се водио у периоду од априла 1992. до децембра 1995. године, између Војске Републике Српске и МУП Републике Српске, са једне стране и Армије и МУП Босне и Херцеговине, са друге стране заједно са Бајић Предрагом званим "Гаги" (правноснажно осуђеним за ово исто кривично дело пред Кантоналним судом у Бихаћу пресудом 01 ОК 00880014 К од 22.05.2014. године, на казну затвора у трајању од 13 (тринаест) година и Младенком Вртунићем, осуђеном за исто кривично дело пред Кантоналним судом у Бихаћу пресудом број 01 ОК 00743813 од 09.07.2014. године, која је преиначена пресудом Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 010 К 007438 14 Кж 14 од 06.11.2014. године и осуђен на казну затвора у трајању од 9 (девет) година), припадницима Војске Републике Српске, предузео радње нечовечног поступања и повређивања телесног интегритета, тако што су дана 21.11.1992. године, око 23,00 часа, у насељу Рејзовићи општина Кључ, окривљени Жељко Будимир у цивилној одећи, наоружан пушком, Предраг Бајић и Младенко Вртунић у војним униформама наоружани аутоматским пушкама, пиштолјем и ножем, разбијањем стаклене преграде на улазном степеништу, ушли у кућу Алете Штркоњића, који је том приликом био у кући заједно са својом супругом Фатимом Штркоњић и њеном мајком Фатом Колић, псујући им турску мајку, физички зlostстављали Алете Штркоњића, тукући га рукама и ногама по глави и телу, а Вртунић Младенко га је убадао и секao ножем, услед чега је Але Штркоњић задобио повреде у виду посекотина леве подлактице и леве натколенице, тражећи да им да новац, а када им је Але Штркоњић дао најмање 700 немачких марака које је имао код себе, нездадовољни износом тражили још новца, па када им је Але Штркоњић рекао да има још новца закопаног у башти поред куће, Жељко Будимир и Предраг Бајић га извели из куће, док је Младенко Вртунић остао у кући заједно са Фатимом Штркоњић и Фатом Колић, након чега је Але Штркоњић ископао и предао 5.500 немачких марака Предрагу Бајићу, а када су Жељко Будимир и Предраг Бајић отишли испод сијалице која се налази на улазним вратима да преброје новац, Але Штркоњић је искористио прилику и побегао из двoriшта, а док је бежао, за собом је чуо више хитача испаљених из аутоматског оружја, док су Предраг Бајић и Жељко Будимир остали у двoriшту куће, а Младенко

Вртунић у кући са Фатимом Штркоњић и Фатом Кољић.

Неосновано се жалбом бранилаца окривљеног Желька Будимира оспорава оцена исказа оштећеног Алете Штркоњића, тако што се истиче да су оштећени различито изјашњавао у погледу броја лица која су критичном приликом ушла у његову кућу, те да оштећени пред Кантоналним тужилаштвом Унско-Санског кантона Бихаћ дана 14.08.2007. године, када му је сећање било најсвежије, није помињао треће лице већ да су у кућу ушла два младића у цивилу, посебно инсистирајући на томе да треће лице, односно окривљеног Желька Будимира није помињао ни вештаку приликом вештачења повреда које је критичном приликом задобио, због чега бранилац сматра да нема поузданних доказа на основу којих би се ван разумне сумње утврдило да је окривљени Желько Будимир предузео напред описане радње за које је првостепеном пресудом оглашен кривим.

Ово из разлога, јер је оштећени Але Штркоњић управо на наведеном записнику од 14.08.2007. године изричito тврдио да су у његовој кући критичне вечери била три младића и то: Бајић Петра Драган, звани "Гага", Вртунић Богдана Младенко и син Будимир Драгана, чијег имена није могао да се сети, при чему је оштећени, само приликом описивања начина на који су сва три младића насиљно ушла у његову кућу, навео да су најпре ушла два младића Бајић и Вртунић, а потом да је у кућу ушао и трећи младић, означавајући га као син Будимир Драгана, а то је, према правилном утврђењу првостепеног суда, управо овде окривљени Желько Будимир.

Да је оштећени Але Штркоњић доследан у својим исказима у погледу тврдње да су критичном приликом у његовој кућу насиљно ушла три лица, произлази и из исказа који је дао пред Управом полиције Сектор криминалистичке полиције Унско-санског кантона МУП-а БиХ, од 24.09.2010. године, као и исказа датог на главном претресу дана 20.06.2018. године, када је категорички тврдио да су у његовој кући била три лица, односно, окривљени Желько Будимир, Предраг Бајић и Младенко Вртунић. Наиме, оштећени је, изјашњавајући се о околностима под којим се одиграо предметни догађај био доследан у наводима да га је окривљени Желько Будимир заједно са осталом двојицом тукао рукама и ногама по глави и телу, да су му псовали турску мајку, да су му тражили новац на начин описан у изреци побијане пресуде. По оцени овог суда, првостепени суд је, насупрот жалбеним наводима бранилаца окривљеног дао довољно јасне и аргументоване разлоге из којих је прихватио исказ оштећеног у делу који се односи на идентитет извршилаца овог кривичног дела, односно окривљеног Желька Будимира, јер је његов исказ резултат стварног и непосредног доживљаја и познавања свих учесника догађаја, оценивши га као детаљан, веродостојан, уверљив и истинит. При томе је првостепени суд правилно закључио да оштећени није имао разлога да окривљеног Желька Будимира неистинито терети.

Такође је првостепени суд дао и разлоге из којих је прихватио исказе сведока Шефика Штркоњића, Џемала Керановића, Етхема Хасанбеговића, те сведока Петра Бранковића који су се изјашњавали о својим посредним сазнањима добијених од оштећеног у погледу идентитета лица која су извршила предметно кривично дело, правилно оценивши њихове исказе као јасне, уверљиве, логичне и међусобно сагласне.

Стога су жалбени наводи бранилаца окривљеног Жељка Будимира којима се оспорава оцена исказа наведених сведока за овај суд неприхватљиви и као такви неосновани.

Што се тиче одбране окривљеног Жељка Будимира у којој је негирао извршење предметног кривичног дела, као и само присуство у кући оштећеног 21. новембра 1992. године, јер је тога дана прослављао породичну славу, првостепени суд је правилно поступио када овакву одбрану није прихватио јер је иста оповргнута исказом оштећеног Алета Штркоњића у којима је детаљно описао радње које је окривљени Жељко Будимир критичном приликом предузео, те исказом сведока Предрага Бајића датог пред Кантоналним тужилаштвом БиХ, Унско-Санског кантона дана 08.05.2014. године, о чему су у образложењу побијане пресуде дати детаљни разлози које у свему као правилне прихватала и овај суд. Осим тога, првостепени суд је дао и разлоге из којих није прихватио исказ сведока Далиборке Будимир, супруге окривљеног Жељка Будимира и сведока Данета Добрића у делу у којем су тврдили да је окривљени дана 21. новембра 1992. године био код тадашње девојке Далиборке Будимир и да се задржао скоро целу ноћ, односно да је отишао пред зору, правилно закључивши да су искази наведених сведока срачунати да помогну окривљеном ради избегавања кривице. Из истих разлога, првостепени суд је правилно поступио када није прихватио ни исказ сведока Милана Томића у делу у коме је навео да му је оштећени Але Штркоњић у тренутку када му је указивао помоћ, рекао да су учиниоци кривичног дела била двојица "од оне будале синови", те да је сведок сам закључио да су то синови њиховог комшије, Ненад и Предраг Бајић, а који закључци и лични утисци сведока о могућим извршиоцима кривичног дела не могу бити доказ из којег би се утврђивао идентитет извршилаца.

Ово посебно што је Предраг Бајић приликом испитивања у својству сведока пред Кантоналним тужилаштвом Босне и Херцеговине, Унско-Санског кантона дана 08.05.2014. године навео да је критичном приликом био у кући оштећеног Алета Штркоњића заједно са Жељком Будимиром и Младенком Вртунићем, описујући како своје, тако и радње остале двојице, а који део исказа је интерпретиран на страни 38 побијане пресуде, те како је исказ сведока Предрага Бајића у погледу битних чињеница и околности сагласан са исказом оштећеног Алета Штркоњића, то је првостепени суд правилно поступио када је исказ сведока у том делу прихватио као јасан, уверљив и истинит.

Оцењујући наведени исказ сведока Предрага Бајића у делу у којем је навео да је повео у двориште оштећеног Алета Штркоњића да би му показао где се налази закопан новац, а да је окривљени Будимир Жељко остао у кући оштећеног Младенка Вртунића првостепени суд је, и по оцени овога суда правилно поступио када исказ сведока у овом делу није прихватио, будући да је оповргнут исказом оштећеног Алета Штркоњића који је био доследан и изричит у тврдњи да су га из куће у двориште извели окривљени Жељко Будимир и Предраг Бајић, као и да је новац који је ископао у башти и предао Предрагу Бајићу, који је заједно са окривљеним Жељком Будимиром бројао новац код улазних врата куће, док је Младенко Вртунић остао у кући са његовом супругом и њеном мајком. Првостепени суд је такође правилно поступио када није прихватио исказ сведока Предрага Бајића и у делу у којем је навео да су сви били у униформама, па и окривљени Жељко Будимир, с обзиром да је оштећени Але Штркоњић био изричит у

тврдњи да је окривљени Жељко Будимир критичном приликом био у цивилу, а што уосталом произлази из писане војне документације у списима.

Ценећи измене исказ сведока Предрага Бајића са главног претреса од 08.10.2018. године, у делу у којем је навео да окривљени Жељко Будимир и Младенко Вртунић нису учествовали у извршењу предметног кривичног дела, те да је критичном приликом седео у кафићу са Милетом Станчевићем и Драшком Крајцером, да су потом сви отишли до куће оштећеног Алета Штркоњића да траже новац, али да тада није био окривљени Жељко Будимир већ Миле Станчевић који личи на Жељка Будимира, првостепени суд је, и по оцени овога суда, правилно поступио када овако измене исказ сведока није прихватио, налазећи да је неистинит и контрадикторан раније датом исказу од 08.05.2014. године, те да је дат у намери да помогне окривљеном Жељку Будимиру у избегавању кривице. Осим тога, сведок Предраг Бајић није дао логично и разумно објашњење за измену исказа на главном претресу у односу на исказ дат пред Кантоналним тужилаштвом у Бихаћу дана 08.05.2014. године у којем је тврдио да је критичном приликом са њим био окривљени Жељко Будимир и Младенко Вртунић. Наиме, сведок Предраг Бајић као разлог за одступања од исказа датог 08.05.2014. године наводи да је у то време склапао споразум о признању кривичног дела са Тужилаштвом, да је, након што је потписао споразум у присуству адвоката, његов адвокат напустио просторију, а он је још неко време остао са замеником тужиоца који му је рекао да ће пронаћи да је учествовао у још неком кривичном делу и добити 20 година затвора, те да је и потписао то што је тужилац сам издиктирао, јер, како је навео, није био при себи, јер је пио неке лекове. Међутим, овакви разлози сведока за измену исказа правилно су од стране првостепеног суда оцењени као крајње неуверљиви, имајући у виду његов раније дат исказ у коме је детаљно описао радње које је окривљени Жељко Будимир критичном приликом предузео према оштећеном Алету Штркоњићу, а чији исказ је поткрепљен исказом сведока – оштећеног Аleta Штркоњића.

Првостепени суд је на странама 39 и 40 образложења пресуде дао и разлоге из којих није прихватио исказ сведока Ненада Бајића са главног претреса од 15.01.2021. године у делу у којем је навео да се критичне ноћи око 23,00 часа у његову кућу дошли његов брат Предраг Бајић, Миле Станчевић и Драшко Крајцер, да су Станчевићу руке биле крваве, те да је касније од брата сазнао да је у извршењу предметног кривичног дела учествовао Миле Станчевић и Драшко Крајцер са његовим братом, да ту није био окривљени Жељко Будимир, правилно закључивши да је овакав исказ неуверљив, нелогичан и срачунат да помогне окривљеном Жељку Будимиру у избегавању кривице. Такође је првостепени суд правилно поступио када није прихватио исказ сведока Младенка Вртунића у делу у коме је навео да му није ништа познато у време предметног догађаја, те да је у то време био на аеродрому "Маковљаник", будући да је овакав исказ оповргнут напред наведеним доказима.

Првостепени суд је на страни 40 и 41 образложења побијане пресуде ценио разлике у исказима сведока – оштећеног Аleta Штркоњића, те је правилно закључио да исте нису од таквог значаја да би се довела у питање веродостојност исказа оштећеног у погледу одлучних чињеница, као и да је протек времена од 26 година од одигравања инкриминисаног догађаја па до тренутка када је оштећени последњи пут давао исказ на главном претресу свакако утицао на сећање оштећеног, тако да су извесне

непрецизности у казивању оштећеног реалне и очекиване, али да је исказ оштећеног у кључним деловима који се односи на идентитет окривљеног Жељка Будимира и осталих учесника у инкриминисаном догађају и описа дешавања, поуздан.

По оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио кривични закон када је нашао да се у радњама окривљеног Жељка Будимира стичу сва битна обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗСРЈ у вези са чланом 33 КЗСРЈ, налазећи да је окривљени за време оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине предузео напред наведене радње нечовечног поступања и повређивања телесног интегритета оштећеног Алете Штркоњића, заједно са Предрагом Бајићем и Младенком Вртунићем, припадницима Војске Републике Српске, која је учествовала на српској страни у том сукобу, а које представљају кршење правила међународног хуманитарног права, те да је оштећени Але Штркоњић био цивил, припадник муслиманске вероисповести, који није учествовао у непријатељствима, а који у смислу одредбе члана 3 став 1 тачка 1-а Женевске конвенције о поступању са грађанским лицима за време рата (IV Женевска конвенција) од 12.08.1949. године, те члана 13 став 2 и 3 Допунског Протокола уз Женевску конвенцију од 12.08.1949. године о заштити жртава међународног оружаног сукоба од 08.06.1977. године (Протокол II) има статус заштићеног лица.

Што се тиче статуса окривљеног Жељка Будимира првостепени суд је његов статус утврдио из саме одбране окривљеног у којој је навео да у време инкриминисаног догађаја дана 22.11.1992. године није био припадник неке оружане формације, а коју одбрану је прихватио као искрену и истиниту, јер је потврђена писаном документацијом и то уверењем Министарства одбране, Одсек Приједор од 22.04.1996. године, као и решењем о привременом ослобођењу од војне обавезе комandanata пуковника Витомира Грујића од 13.10.1992. године и решењем јавног Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, Филијала Приједор од 23.10.1997. године из ког произлази да се осигуранику Будимир (Драган) Жељку утврђује у посебан стаж у двоструком трајању време проведено у својству припадника Војске Републике Српске односно МУП РС, за време непосредне ратне опасности и ратног стања од 23.04.1992. године до 13.10.1992. године.

И поред чињенице да у временском периоду који је обухваћен оптужнициом – 21.11.1992. године, окривљени Жељко Будимир није био припадник оружане формације, првостепени суд је правилно закључио да понашање окривљеног које се огледа у чињеници да је, у време оружаног сукоба који је постојао на територији тадашње Републике Босне и Херцеговине, отишао наоружан са припадницима Војске Републике Српске, сада правноснажно осуђеним Предрагом Бајићем и Вртунићем Младенком, које познаје од раније, такође наоружанима, у кућу Алете Штркоњића, који је муслиманске вероисповести, где су га сви тукли, псовали турску мајку, тражили новац и узели новац, садржи сва обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва.

Радња нечовечно поступање представља намерну радњу, то јест радњу која објективно гледа на смишљено, а не случајно, која наноси тешку душевну узнемиреност и патњу или повреду или представља озбиљан настрјај на људско

достојанство.

У конкретном случају радња нечовечног поступања огледа се у томе што је окривљени Будимир Жељко заједно са осуђеним Предрагом Бајићем и Младенком Вртунићем, оштећеном Алету Штркоњићу, његовој жени и њеној мајци критичном приликом упадајући му у кућу у ноћним сатима, псовао турску мајку, дакле, вређао их на националној основи, при том понашајући се грубо и бахато, што је код њих створило душевну патњу и осећај страха, као и осећај душевне узнемирености и потчињености. Окривљени Жељко Будимир је нечовечно поступао према оштећеном Алету Штркоњићу јер га је, након што је у вечерњим сатима, наоружан ушао у кућу у којој се налазио оштећени са својом супругом Фатимом Штркоњић и њеном мајком Фатом Когић, тукао у кући заједно са Предрагом Бајићем и Младеном Вртунићем. На основу природе нанесених удараца, првостепени суд је правилно утврдио да је оштећени трпео бол и патњу таквог интензитета, правилно утврдивши да је окривљени Жељко Будимир заједно са наведеним правноснажно осуђеним лицима нечовечно поступао према оштећеном.

Првостепени суд је такође правилно утврдио да је окривљени Жељко Будимир предузео радње повреде телесног интегритета оштећеног Аleta Штркоњића, тако што га је тукао рукама и ногама по глави и телу, заједно са осуђеним Предрагом Бајићем и Младенком Вртунићем, а о чему сведочи налаз и мишљење вештака за судску медицину др Мирослава Ракочевића, из којег је утврђена природа и начин настанка повреда код оштећеног. Наиме, из поменутог налаза и мишљења судског вештака првостепени суд је утврдио да је на телу оштећеног установљено пет ожиљака цртастог изгледа и то три на левој подлактици, а два на левој надколеници, те да су ти ожиљци највероватније настали повлачењем оштрим предметом, највероватније ножем, те да се ради о резним ранама. По мишљењу вештака повреде које је задобио оштећени у виду резних рана и удараца по глави и телу, представљају заједно тешку телесну повреду.

Према правилом закључку првостепеног суда, конкретна радња повређивања телесног интегритета оштећеног садржи све елементе кршења норми међународног хуманитарног права које дефинишу повреде телесног интегритета као напад на физички интегритет жртве уз наношење тешких телесних патњи и болова, без обзира на врсту и степен наношења телесне повреде.

Дакле, правном анализом чињеничног стања првостепени суд је правилно утврдио да су радње нечовечног поступања и повређивања телесног интегритета, за које је окривљени Жељко Будимир оглашен кривим, предузете у саизвршилаштву заједно са правноснажно осуђеним Предрагом Бајићем и Младенком Вртунићем, јер су се саглашавали са предузетим радњама, те да су заједно учествовали у остварењу истог дела, као и да су у напред описаним ситуацијама заједно имали власт над делом, чиме су радње извршене у континуитету, те да је један прихватио радње другог као своје и заједничке, изражавајући вољу да заједно изврше кривично дело, при чему су били свесни деловања других извршилаца, тако да је међу њима постојала субјективна веза, те свест о заједничком деловању, а које кривично дело је окривљени извршио са директним умишљајем, као обликом виности, што је све детаљно образложено у побијаној пресуди.

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о кривичној санкцији, а по жалби Тужиоца за ратне злочине и поводом жалбе бранилаца окривљеног, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др. Александра Тодоровића, у смислу одредбе члана 451 став 2 ЗКП, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине је нашао да су жалбе неосноване.

Наиме, првостепени суд је приликом одлучивања о висини казне коју ће изрећи окривљеном Жељку Будимиру од олакшавајућих околности ценио чињеницу да је окривљени у време извршења кривичног дела имао 21 годину, да је неосуђиван, при чему је имао у виду и његове породичне прилике, односно да је ожењен, отац троје деце, од којих је једно малолетно, као и здравствено стање окривљеног и то да му је здравље нарушено услед срчаних проблема, што произлази из медицинске документације у списима, док је нашао да отежавајућих околности на страни окривљеног није било. Ценећи наведене олакшавајуће околности, имајући у виду и протек времена од извршења кривичног дела, односно да је од тада протекло 29 година, првостепени суд је правилно поступио када је наведеним околностима дао значај особито олакшавајућих околности, те окривљеног применом одредбе члана 43 КЗ СРЈ осудио на казну затвора у трајању од две године, налазећи да се и ублаженом казном може постићи сврха кажњавања.

По оцени Апелационог суда у Београду, Посебног одељења, казна затвора у наведеном трајању сразмерна је тежини извршеног кривичног дела, степену кривичне одговорности окривљеног, околностима под којима је кривично дело учињено, степену повређивања или угрожавања заштићених добара и насталих последица, те се изреченом казном у потпуности може остварити сврха кажњавања из члана 33 КЗ СРЈ, како је правилно закључио и првостепени суд.

Стога су жалбени наводи Тужиоца за ратне злочине којима се оспорава правилност одлуке о казни, а с тим у вези закључак првостепеног суда да напред наведене олакшавајуће околности имају карактер особито олакшавајућих околности које оправдавају примену института ублажавања казне, за овај суд неприхватљиве и као такве оцењене неоснованим.

Такође се неосновано у жалби Тужиоца за ратне злочине истиче да је првостепени суд погрешно поступио када је пропустио да утврди постојање отежавајућих околности које се огледају у појачаној упорности извршилаца, па самим тим и окривљеног Жељка Будимира приликом извршења предметног кривичног дела, будући да предметни догађај није кратко трајао, а није извршен само једном радњом и једним чином, већ да је реч о догађају који се одвијао кроз релативно дуже време, на више места у кући, испред куће, у дворишту, на спрату, са повећаном упорношћу и интензитетом, који догађај је окончан клањем и убијањем Фатиме Штркоњић и Фате Колићић, што свакако нису једнократне и тренутне радње, због чега тужилац сматра да такво понашање окривљеног Будимир Жељка мора бити цењено као отежавајућа околност.

Међутим, по оцени овог суда изнети жалбени наводи Тужиоца за ратне злочине без утицаја су на другачију одлуку, имајући у виду да окривљени Жељко Будимир није оглашен кривим за радње на које се Тужилац за ратне злочине у жалби позива, јер су

исте као недоказане изостављене из чињеничног описа радње извршења, а о чему ће у наставку обrazloženja бити више речи.

Жалбом тужиоца за ратне злочине побија се првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног дела из члана 438 став 2 тачка 2 ЗКП, у вези са чланом 462 став 3 ЗКП, тако што се истиче да првостепени суд није поступио по налогу из решења Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине Кж1-По2 1/20 од 03.03.2020. године, јер није расправио сва спорна питања која се односе на постојање саизвршилаштва код окривљеног Желька Будимира и његовог учешћа у извршењу кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва "учествовањем у убиству", већ је само формално констатовао да је налог другостепеног суда имао у виду, поновивши свој став изнет у раније укинутој првостепеној пресуди.

С тим у вези оспорава се закључак првостепеног суда да није доказано да је окривљени Будимир Желько предузео радње извршења предметног кривичног дела учешћа у убиству, износећи став да је на основу доказа који су изведене на главном претресу на несумњив начин утврђено да је окривљени Желько Будимир предузео и ову радњу извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, јер управо саизвршилаштво упућује на то да је окривљени својим радњама на објективан и субјективан начин учествовао и у убиству Фатиме Штркоњић и Фате Колић на начин како је то описано у диспозитиву оптужнице.

Међутим, по оцени Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, поступајући по примедбама из напред наведеног решења Апелационог суда у Београду, за свој закључак да није доказано да је окривљени Желько Будимир предузео радње у циљу лишења живота наведених оштећених, било да су у питању радње извршења или радње које би указивале да је окривљени тим радњама на други начин учествовао у убиствима Фатиме Штркоњић и Фате Колић, у образложењу побијане пресуде дао довољно јасне и аргументоване разлоге које у свему као правилне прихвати и овај суд.

Изводећи овакав закључак првостепени суд је имао у виду да оштећени Але Штркоњић није био очевидац лишења живота своје супруге Фатиме Штркоњић и њене мајке Фате Колић, правилно утврдивши да није доказано да се окривљени Желько Будимир са Предрагом Бајићем вратио у кућу, где су убијене Фатима Штркоњић и Фата Колић, а са којима је све све време био Младенко Вртунић. Чињеница да је окривљени Желько Будимир, од момента када је изашао из куће са Предрагом Бајић и оштећеним Алетом Штркоњићем у двориште, са намером да од оштећеног узму новац који је био закопан у башти поред куће, до бекства оштећеног Алете Штркоњића, био управо у дворишту куће, упућује на закључак да окривљени Будимир Желько ни на који начин није учествовао у предузимању радњи убиства наведених лица. Ово посебно када се има у виду да није доказано да се окривљени Желько Будимир са Предрагом Бајићем вратио у кућу, у којој је све време био Младенко Вртунић, са сада покојним оштећенима, где су и убијени (што произлази из записника о увиђају), као и да је управо Младено Вртунић критичном приликом код себе имао нож, па када се наведено доведе у везу са начином настанка повреда код покојних оштећених, односно да је, према правилном утврђењу првостепеног суда, повреда главе код покојне Фатиме Штркоњић, нанета из ватреног оружја, највероватније из близине, а код покојне Фате

Кољић, повреда на врату која је изазвала смрт, нанесена оштим предметом, највероватније ножем, то је, и по оцени овога суда правilan закључак првостепеног суда да нема несумњивих доказа да је окривљени Жељко Будимир као саизвршилац учествовао у убиствима Фатиме Штркоњић и Фате Кољић, те да се изведеним доказима није могло утврдити постојање заједничке одлуке да се ове оштећене лише живота.

За постојање саизвршилаштва из члана 22 КЗ СРЈ неопходно је да буду испуњени објективни и субјективни услови, односно учешће у делу и свест о заједничком деловању, што се огледа у томе да код саизвршилаца постоји одговарајући допринос у извршењу кривичног дела у виду предузимања радње извршења кривичног дела или неке друге радње која је у тесној вези са радњом извршења, те у свести о заједничком деловању саизвршилаца, ако заједнички предузимају радње извршења, или у њиховом заједничком умишљају уколико поступају на основу договора и тиме неком другом радњом битно допринесу извршењу кривичног дела. С тим у вези, првостепени суд наспрот жалбеним наводима тужиоца за ратне злочине, правилно у побијаној пресуди закључује да се из изведених доказа не може на несумњив начин утврдити да је окривљени Жељко Будимир на начин описан у прецизирају оптужници Тужиоца за ратне злочине учествовао у убиствима, односно да је заједно са Предрагом Бајићем и Младенком Вртунићем свестан заједничког деловања, прихватајући радње сваког од њих као своје, учествовао у убиствима наведених лица.

Без обзира на тачност навода тужиоца за ратне злочине да није нужно да сваки саизвршилац учествује у извршењу свих радњи које чине објективну страну бића кривичног дела, за постојање саизвршилаштва неопходно је предузимање некакве друге конкретне радње која би указивала на улогу окривљеног Жељка Будимира као учесника у убиствима Фатиме Штркоњић и Фате Кољић.

Међутим, у конкретном случају из изведених доказа није могло бити утврђено на који начин се код окривљеног Жељка Будимира манифестије постојање свести о заједничком деловању, те које то радње у време извршења предузима окривљени Жељко Будимир, а које омогућавају извршење дела учешћа у убиству наведених оштећених, односно на неки начин доприносе радњи извршења дела.

С обзиром да је првостепени суд правилно закључио да не постоје докази да је окривљени Жељко Будимир, својим понашањем показао да се саглашава са радњом другога и при извршењу дела те радње прихвата као своје, поступајући на тај начин као саизвршилац, имајући при томе у виду да је за све то време у кући са оштећенима Фатимом Штркоњић и Фатом Кољић био Младенко Вртунић, то су супротни жалбени наводи тужиоца за ратне злочине којима се оспорава овакав закључак првостепеног суда, за овај суд неприхватљиви и као такви оцењени неоснованим.

Насупрот жалбеним наводима тужиоца за ратне злочине првостепени суд је правилно закључио да је субјективна компонента на страни окривљеног Будимира Жељка за саизвршилаштво у учешћу у убиствима морала бити присутна много интензивније и јавно се манифестиовати много значајније да би се његово понашање могло охарактерисати као саизвршилаштво и у радњи учествовања у убиствима. Стога је првостепени суд, правилно налазећи да је ова радња недоказана, применом начела *in dubio pro reo* правилно поступио када је исту изоставио из изреке пресуде.

С обзиром на све наведено неосновано се жалбом тужиоца за ратне злочине побија првостепена пресуда у наведеном делу због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

На основу одредбе члана 457 ЗКП Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, одлучио је као у изреци пресуде.

Записничар-саветник,
Мирјана Јанковић-Недић, с.р.

Председник већа-судија,
Растко Поповић, с.р.

